

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Станислав Димитров

професор във Висшето училище по застраховане и финанси –

София

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „**доктор**”

в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки

Професионално направление 3.8. Икономика

Автор: Диана Николова

**Тема: „Предприемачески екосистеми и създаване на среда за развитие на
предприемачество - политики и практики”**

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № 695 от 16.12.2024 г. на Ректора на Висше училище по застраховане и финанси - София чл.-кор. проф. д.ю.н. Борис Велчев съм определен за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Предприемачески екосистеми и създаване на среда за развитие на предприемачество - политики и практики” за придобиване на образователната и научна степен „доктор” в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма „Финанси, застраховане и осигуряване“. Автор на дисертационния труд е Диана Георгиева Николова. Научен ръководител е доц. д-р Радостин Вазов.

С решение на научното жури на първо заседание съм определен за изготвяне на становище на трудовете на кандидата в рамките на настоящата процедура.

Предадените от кандидата Диана Николова материали включват следните:

1. дисертационен труд;
2. автореферат на дисертационния труд - на български и на английски език;
3. декларация за оригиналност;
4. справка за изпълнението на минималните национални изисквания за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ в професионалното направление 3.8.„Икономика“;
5. списък на публикациите;
6. публикациите в процедурата;
7. резюмета на публикациите;
8. кратки биографични данни.

Докторантката не е представила самостоятелна справка на приносите. Авторът посочва приносите в дисертацията на стр. 153.

2. Кратки биографични данни за кандидата

Докторантката Диана Николова притежава магистърска степен по Управление на бизнеса и предприемачество, Бизнес администрация, от НБУ, София.

Диана Николова е заемала управленски позиции в продължение на 17 години.

3. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е с обем 174 страници. Работата е структурирана в Съдържание, Увод, Три Глави, Заключение и Библиография. Липсва Списък на таблиците и Списък на фигурите. Източниците, посочени в библиографията, включват общо 269 източника на български и на английски език. Голяма част от източниците са посочени повече от един път.

Техническите изисквания за изготвяне на дисертационен труд са спазени в известна степен от докторантката.

В Увода авторът извършва въведение в проблематиката.

В недостатъчно добра степен е обоснована актуалността и значимостта на темата.

Основната хипотеза и помощните хипотези биха могли да се формулират по-коректно и да съответстват в по-голяма степен на основния текст.

Първа Глава е озаглавена „Теоретични основи на предприемаческата екосистема. Подход, анализ и политики за насърчаване“. Обемът на Първа Глава е 41 страници. Тази част от изследването е структурирана в една точка. Допусната е грешка в номерирането. Вероятно авторът е имал намерение да структурира първа глава в две точки. Разгледани са някои термини и постановки на предприемаческата екосистема. Анализирани са европейски политики и инициативи в областта на насърчаване на иновациите и предприемачеството. Не са формулирани изводи от анализа в тази част на изследването.

Втора Глава е с наименование „Механизми и възможности за насърчаване и развитие на предприемаческата екосистема - изследване на предприемаческата екосистема на Израел“. Обемът на Втора Глава е 55 страници. Тази част от изследването е структурирана в четири точки. Разгледани са възникването и развитието на предприемаческата екосистема на Израел. Анализирана е индустрията на рисковия капитал в страната. В края са формулирани изводи и препоръки от анализа в тази част от изследването. Изводите и препоръките са разгледани в прекалено дълъг текст от 8 страници. Има известно повторение на текстове в рамките на тази глава. Втора Глава би могла да бъде структурирана значително по-добре.

Трета Глава е със заглавие „Модел за ефективно подобряване на предприемаческа екосистема в България“. Обемът на Трета Глава е 46 страници. Тази част от изследването е структурирана в три точки, като те са значително небалансирани. Първата е в обем три страници, втората – 29 страници и третата – 14 страници. В тази глава е разгледана предприемаческата екосистема в България. Направен е опит да се формулират препоръки, политики и практики за ефективно подобряване на привлекателността на българската икономика за стартиране на предприемачески начинания. На места се изброяват определени препоръки и предложения, без да се аргументират, без да се извършва критичен анализ.

Изследването завършва със Заключение. Моето мнение е, че Заключение би могло да се подобри и да отговаря в по-голяма степен на темата, основната хипотеза, структурата на дисертацията и извършения анализ в изследването.

На основа на така представения дисертационен труд мога да приема, че изследването в известна степен представлява значима разработка на избраната тема.

Така представения дисертационен труд ми дава основания да приема в достатъчна степен, че дисертационният труд на кандидата Диана Николова съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката.

Дисертационният труд показва, че кандидатът притежава необходимите задълбочени теоретични знания и практически опит по съответната научна област и способности за самостоятелни научни изследвания.

4. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Докторантката Диана Николова е формулирала на стр. 153 6 приноси за науката и практиката на дисертационния труд. В известна степен приемам така формулираните приноси. Не откривам 4-тия принос в дисертацията.

5. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Докторантката Диана Николова е представила справка за 3 броя научни публикации. Две от научните публикации напълно съответстват на изследваната проблематика в дисертационния труд. Третата мога да приема в известна степен, че съответства на изследваната проблематика в дисертацията. В Автореферата като трета публикация е посочена различна от цитираната в резюметата и в справката за минимални изисквания. Вероятно това е техническа грешка.

Препоръка към докторантката Диана Николова е да извършва изследвания и съответно публикации в съавторство и на английски език.

Публикациите изпълняват изискванията на присъждане на образователната и научна степен „доктор”, залегнали в Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за неговото прилагане.

Към момента на изготвяне на настоящата рецензия няма информация, която да дава основания за съмнение в автентичността на дисертационния труд и научните публикации на кандидата.

6. Преценка за изпълнение на минималните национални изисквания

Съгласно представените материали мога да направя извод, че докторантката Диана Николова изпълнява минималните национални изисквания за придобиване на образователната и научна степен „доктор” в професионалното направление 3.8. Икономика.

7. Автореферат

Авторефератът е в обем 38 страници. Авторефератът съдържа описание на основните характеристики на дисертационния труд, структура и съдържание на труда, обобщено представяне на дисертацията, публикации по темата на дисертацията. Подобно на дисертацията, авторефератът би могло да се представи във вид, който в по-голяма степен отговаря на възприетите за подобен род научни разработки изисквания.

8. Критични забележки и препоръки

Нямам съществени критични забележки и препоръки към дисертационния труд и представените материали на докторантката Диана Николова.

Известни неточности и слабости на дисертационния труд съм посочил в точките по-горе в настоящото становище.

Препоръчително е докторантът да се стреми да обобщава и да търси акценти в своите изследвания.

В допълнение, положително би било да се работи с повече литературни източници, например критичен анализ на повече български и чуждестранни автори.

Имам следният въпрос към Диана Николова: Кое е по-важно за развитието на успешна предприемаческа екосистема – държавните политики, финансирането с частен и публичен капитал или потенциала на пазарите, към които са насочени стоките и услугите?

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд *съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката* и отговаря на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. Представените материали и дисертационни резултати съответстват напълно на специфичните изисквания на Правилника за приемане и обучение на докторанти във Висшето училище по застраховане и финанси.

Дисертационният труд показва, че докторантката Диана Николова **притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения по Професионално направление 3. 8. Икономика, като **демонстрира** качества и умения за самостоятелно провеждане на научни изследвания.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“** на Диана Георгиева Николова в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки; Професионално направление 3. 8. Икономика.

26.12.2024 г.

Рецензент:

(проф. д-р Станислав Димитров)